

Wilde cichorei (*Cichórium íntybus* L.)

Bijna elke plant heeft wel iets bijzonders, iets wat sommige liefhebbers in hoge mate interesseert, maar dat anderen niet zo aantrekkelijk vinden. De een is weg van fuchsia's door hun soorten- en vormenrijkdom, de ander vindt het maar een treurig gezicht al die hangende bloemen. De bijenplant van deze maand, de wilde cichorei, heeft iets aantrekkelijks, waar de meesten het wel eens over zullen zijn. Dat is de vorm en de kleur van de bloemen. Voor mij, en ik vermoed velen met mij, heeft de plant nog iets bijzonders. Het is op het eerste gezicht niet te zien hoor. Daarover straks meer.

136

Een composiet

Wilde cichorei komt in ons land in het wild voor, vooral op de dijken langs de grote rivieren. Hij is ook vaak langs wegkanten te vinden, meestal op plaatsen waar andere planten het hebben laten afweten, doordat de grond verstoord en vastgereden is. Aan de bloeiwijze is duidelijk te zien dat we hier te maken hebben met een lid van de composietenfamilie (*Compósitae*). Het geslacht waartoe de plant behoort, cichorei (*Cichórium* L.), telt negen soorten, die op één na hun oorsprong hebben in het Middellandse-zeegebied. Wilde cichorei komt nu over een groot deel van de wereld in gematigde streken voor. Vanuit ons land is de plant naar Noord-Amerika overgebracht.

Verschillende bladvormen

Wilde cichorei is een overblijvende plant met onregelmatig vertakte stengels, die heel erg taai zijn. Je breekt ze niet zomaar af. Die onregelmatige vertakkingen geven de plant een enigszins rommelige indruk.

De bladeren staan onderaan in een rozet en verder spaarzaam verspreid langs de stengels. De rozetbladen zijn diep ingesneden en aan het begin steelvormig versmald. Ze lijken veel op die van de paardebloem. De stengelbladen zijn lancetvormig en in veel mindere mate of in het geheel niet ingesneden. De rand is getand.

Korte bloei

In juli en augustus toont de wilde cichorei zijn bloemenpracht. De bloemhoofdjes staan aan korte zijstengels en in de oksel daarvan. De bloemen van een hoofdje worden omsloten door een omwindsel, dat bestaat uit klierachtig behaarde blaadjes. Ze staan

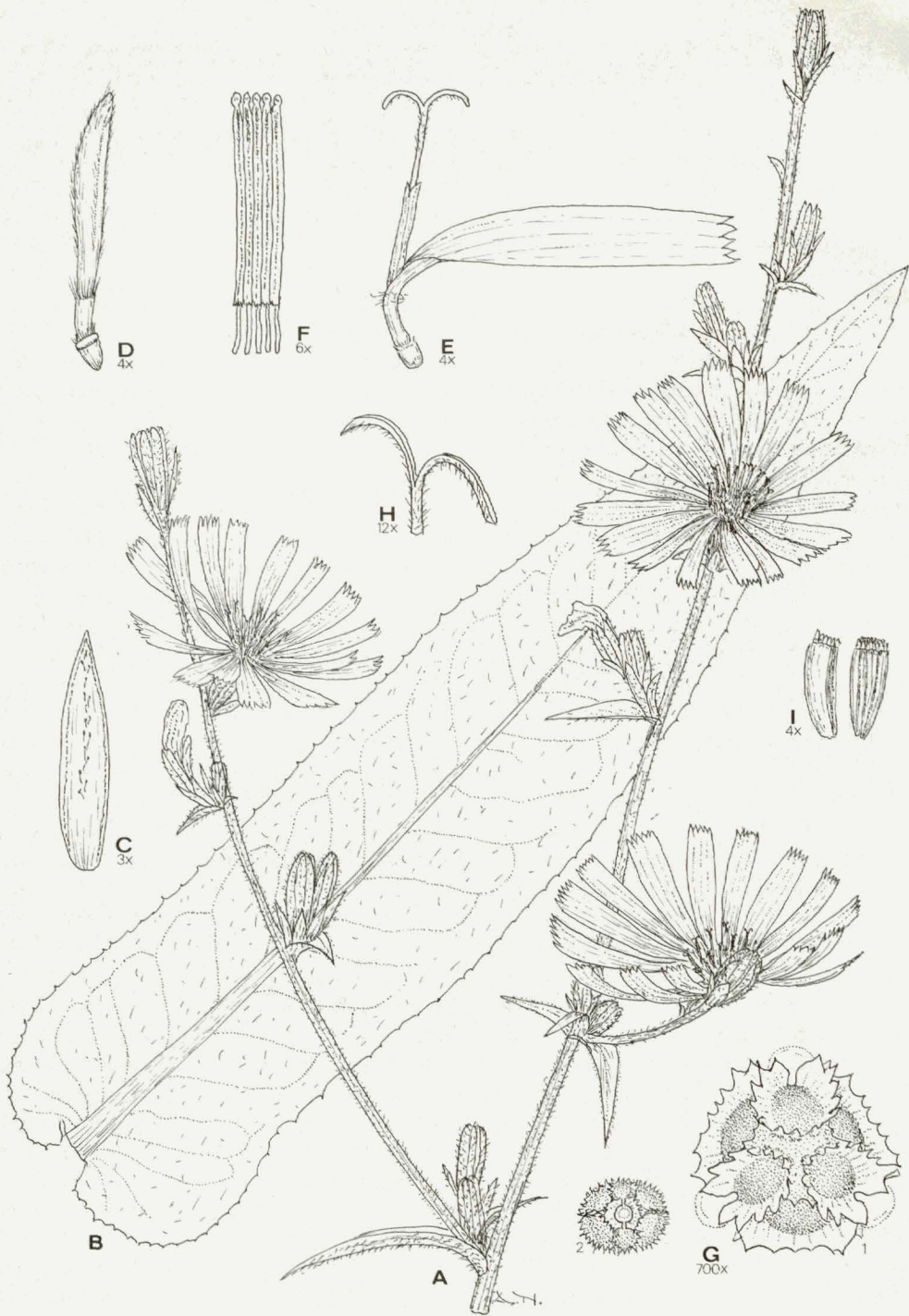
in twee kransen. De buitenste blaadjes zijn afstaand, de andere staan dicht aangesloten tegen de bloemen. Er staan maar weinig bloemen in een bloemhoofdje. Het zijn allemaal lintbloemen met een prachtige hemelsblauwe bloemkroon, een niet veel voorkomende bloemkleur. Behalve blauw kaatsen ze ook ultra-violet terug, waardoor ze voor het bijenoog 'bijenviolet' zijn. Door het geringe aantal bloemen wordt de vorm van het hoofdje aantrekkelijker gemaakt voor de bijen. Door de vele geledingen is de vorm van het hoofdje namelijk rijk aan contouren, waardoor het beter zichtbaar wordt voor bijen. Het is jammer dat die prachtige bloemen van een hoofdje maar één dag in bloei staan. Eigenlijk minder dan een dag. 's Morgens vroeg gaan de hoofdjes al open en de bijen moeten er vlug bij zijn want midden op de dag stop de nectarafscheiding. In de namiddag sluiten de hoofdjes al weer en gaan de bloemen verwelken. Het buisvormig deel van de bloemkroon is ongeveer 3 mm lang, waardoor ook insecten met een korte tong op de hoofdjes terecht kunnen om onder in de bloemen nectar te puren.

Prachtige stuifmeelkorrels

De beharing aan het eind van de stamper zorgt er voor dat het stuifmeel uit het kokertje wordt geveegd, dat door de aaneengesloten helmhokjes van de meeldraden wordt gevormd. Als insectenbestuiving uitblijft krommen de stempels zich en vindt er mogelijk zelfbestuiving plaats. De stuifmeelkorrels hebben een wel zeer opvallende oppervlaktestructuur. De korrel heeft de vorm van een platgedrukte bol, waarin zich halverwege de hoogte drie ronde kiemopeningen bevinden. Tussen de openingen, daarboven en daaronder liggen volgens een vast patroon ruggen, waarop stekeltjes. Dit patroon vinden we ook bij het stuifmeel van de paardebloem.

Vrucht

De vrucht is een kort gebogen nootje, dat aan het bovineinde bezet is met een krans van korte schubjes, de pappus genoemd. Door licht en lage temperaturen wordt de kieming van het zaad geremd.

Wilde cichorei (*Cichórium íntybus* L.)

A bloeiwijze; B stengelblad; C schutblad; D bloemknop; E bloem; F uitgespreide meeldraden;
G stuifmeelkorrel: 1 polair, 2 equatoriaal; H stempel; I nootje.